

Спільна заява

Про захист існуючої системи годування немовлят та дітей перших років життя в умовах військового конфлікту в Україні та кризи, пов'язаної з потоком біженців

Версія 2: Травень 2022 р.

*ЮНІСЕФ, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Глобальний кластер з проблем харчування, група з годування немовлят у надзвичайних ситуаціях (IFE) та їхні партнери звертаються до **ВСІХ** залучених до боротьби з кризою в Україні з закликом забезпечення захисту, сприяння та підтримки годування та догляду за немовлятами та дітьми перших років життя, а також їхніми матерями та вагітними жінками. Це має важливе значення для підтримки здоров'я і забезпечення виживання матері та дитини, а також для сприяння росту та розвитку та запобіганню неправильному харчуванню дітей.*

Ця спільна заява була зроблена з метою сприяння негайним скоординованим комплексним заходам щодо годування немовлят і дітей перших років життя (IYCF).

Поширення конфлікту може поглибити гуманітарну кризу та призведе до росту відповідних потреб мільйонів українців. Біженці та сім'ї, переміщені в межах України, а також постраждалі від конфлікту за місцем проживання, ймовірно, опиняться у надзвичайно скрутній ситуації та стані стресу та невизначеності, а також зіткнуться з дефіцитом продуктів, антисанітарією, ризиком зараження інфекційними хворобами та загрозами життю.

Глобальні практичні рекомендації щодо годування матерів, немовлят і дітей перших років життя

1. Ранній початок грудного вигодовування (безперервний фізичний контакт із немовлям одразу після народження та прикладання малюка до грудей упродовж першої години життя)
2. **Виключно грудне вигодовування** впродовж перших 6 місяців (жодної їжі або рідини, окрім материнського молока; слід уникати навіть води, якщо для її вживання немає медичних показань)
3. Поступове введення безпечного та повноцінного **прикорму** відповідно до віку, починаючи з 6 місяців і
4. **Грудне вигодовування** впродовж 2 років або більше.
5. **Забезпечення пріоритетного доступу до продуктів харчування та непродовольчих товарів вагітним, щойно народившим, а також жінкам, що годують груддю.**

У будь-якій надзвичайній ситуації саме найменші діти піддаються найвищому ризику ураження хворобами і смерті внаслідок цього. Немовлята, яких не годують грудьми, є особливо уразливими, оскільки немає належних умов для отримання та приготування дитячих сумішей із дотриманням гігієни. Це є певною проблемою в Україні, де відсоток немовлят, які знаходяться виключно на грудному вигодовуванні, є низьким, а значна частина дітей повністю або частково залежні від наявності дитячих сумішей для штучного вигодовування.

Заходи щодо підтримки вагітних жінок, матерів та їхніх дітей повинні передбачати наступне:

- 1. Заохочення матерів до початку та продовження грудного вигодовування** має стати пріоритетом у підтримці здоров'я та самопочуття як самих матерів, так і їхніх немовлят. Попри те, що молоко в деяких матерів може тимчасово зникати під впливом стресу, малоімовірно, щоб це сильно перешкоджало виробленню грудного молока за умови, якщо мати знаходиться разом з немовлям і отримує підтримку щодо початку та продовження постійного грудного вигодовування. Ця підтримка передбачає практичну допомогу в усіх аспектах, зокрема у прикладанні до грудей і виборі позиції для годування, зміцненні впевненості, сприянні тісному фізичному контакту матері і дитини (наприклад, надання дитячих переносок та слінгів). За додатковою інформацією рекомендуємо звертатись до вже існуючих організацій та окремих фахівців з підтримки грудного вигодовування як в Україні, так і в сусідніх країнах.
- 2. Не розлучайте матерів із немовлятами навіть у разі хвороби на якийсь із штамів COVID-19.** Матері можуть годувати дитину груддю навіть якщо вони завагітніли або захворіли, в тому числі на COVID-19. У разі хвороби присутні в молоці антитіла допоможуть захистити немовля. Кожен, хто тримає немовля на руках або годує його (груддю чи штучним молоком), мусить носити маску та мити руки перед годуванням.
- 3. Надання підтримки та захисту харчових потреб немовлят та дітей перших років життя, яких не годують грудним молоком, та зведення до мінімуму відповідних факторів ризику.** Немовлята, які перебувають виключно на штучному вигодовуванні, є особливо уразливими у ситуації військового конфлікту; їх слід негайно ідентифікувати, оцінити стан їхнього здоров'я та забезпечити необхідними для харчування продуктами та приладами. До них відносяться: відповідні замітники грудного молока (порошкоподібні або готові до використання дитячі суміші), обладнання та засоби для належного зберігання, приготування та годування, інструкції зі зберігання та приготування сумішей належним чином, а також можливість отримання консультації стосовно годування немовляти. Крім того, слід забезпечити проведення регулярних оглядів у спеціалізованих центрах для переміщених осіб, центрах тимчасового притулку, наметових містечках «Blue Dot» ЮНІСЕФ – УВКБ ООН і місцях скупчення мігрантів за кордоном, а також у наметових містечках «Blue Dot», таборах під егідою Червоного Хреста та інших організацій у самій Україні. Матерів, чиї діти знаходяться на змішаному вигодовуванні, слід **заохочувати до частішого годування груддю та/або повернення до виключно грудного вигодовування та надавати їм всіляку підтримку в цьому.**
- 4. Відповідно до нормативно-правових актів України¹ та країн ЄС², а також інших країн, що надають притулок біженцям³, не слід ані збирати або розповсюджувати замітники грудного молока (ЗГМ), зокрема дитячі суміші, інші молочні продукти, магазинні продукти прикорму, а також обладнання для годування немовлят (пляшечки, соски, пристроїв для зціджування молока**

¹ «Запобігання розповсюдженню штучних замінників грудного молока визначене Наказом Міністра охорони здоров'я України від 28 жовтня 2011 року за № 715 «Про подальше введення в Україні розширеної ініціативи з розвитку лікарняного догляду, сприятливого для дитини»

² https://www.fsai.ie/legislation/food_legislation/foods_for_particular_nutritional_uses/infant_formulae_and_follow_on_formulae.html#advertising

³ Молдова: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354645>

тощо), ані підтримувати чи закликати до цього. У разі потреби в засобах ЗГМ їх слід замовляти (через уповноважену ЮНІСЕФ агенцію-посередника або інших установ-партнерів, згідно Міжнародного кодексу ВООЗ зі збуту заміників грудного молока, надалі «Кодекс»⁴, та наступних резолюцій Асамблеї ВООЗ) та надавати у складі **пакету довготривалої дії зі злагодженої підтримки й догляду на основі оцінюваних потреб і відповідно до вимог Кодексу**. Не слід надсилати донорське грудне молоко, якщо така потреба не визначена і не скоординована державними та/або місцевими медичними установами або в рамках втручання, погодженого з агенціями ООН, при цьому необхідно забезпечити ефективний холодовий ланцюг. Для дітей, від 6 до 23 місяців прийнятними є: незбиране молоко тварин (корів, кіз, буйволів, овець, верблюдів), ультрапастеризоване молоко, молоко, відновлене з сублімату (але не зі згущеного молока); ферментоване молоко або йогурт та зціджене грудне молоко. Будь-яке молоко тваринного походження, призначене немовлятам у віці до 12 місяців, слід скип'ятити і дати охолонути, перш ніж давати дитині.

5. **Забезпечення наявності і безперервності постачання у достатній кількості поживного і свіжого харчування для дітей, вагітних, породіль та жінок, які годують груддю.** У місцях, де виявлено нестачу чи відсутність у вільному доступі харчових продуктів, забезпечити наявність та **доступ до дитячого прикорму, для дітей у віці 6–23 місяців**, продуктів для дітей більш старшого віку, а також осіб, що піклуються про них, особливо вагітних, породіль і жінок, що готують груддю, дотримуючись безпеки та вікових рекомендацій. За будь-яких умов слід сприяти наданню допомоги шляхом включення жінок та дітей у державну мережу соціального забезпечення та, якщо немає такої можливості, шляхом прямої грошової підтримки.
6. **Забезпечення пріоритетного доступу до харчових продуктів та непродовольчих товарів, у тому числі достатньої кількості одягу та води, а також забезпечення захисту, притулку, психодлогічної підтримки та іншої допомоги для задоволення базових потреб вагітним, щойно народившим та жінкам, що годують груддю, а також іншим особам, що доглядають дітей перших років життя.** Розгляд питання щодо підтримки жінок під час міграції, щоб звести до мінімуму вплив шкідливих стресових факторів під час переміщення. **В усіх осередках надання послуг відвести безпечні та комфортні місця для матерів та осіб, що доглядають за дітьми, де можна відпочити та нагодувати дітей.**
7. **Ідентифікувати немовлят, дітей та матерів із груп підвищеного ризику та задовольнити їхні потреби.** До цієї категорії відносяться, поміж іншим, вагітні жінки; новонароджені; немовлята із низькою вагою на момент народження; недогодовані діти, в тому числі немовлята у віці до 6 місяців; діти з обмеженими можливостями; діти, що зазнають проблем із годуванням; діти-носії ВІЛ; діти-сироти. Крім того, слід сприяти ідентифікації дітей, які виховуються у спеціалізованих установах; жінок, які погано харчуються або важко хворіють; жінок у стані стресу та тривожного неврозу; випадки розлучення матерів зі своїми дітьми.

Ми заохочуємо вас націлювати свій персонал на більш уважне ставлення до змісту цієї програмної заяви

У разі потреби в перекладі цього документа пишть на електронну адресу: ife@ennonline.net

⁴ Всесвітня організація охорони здоров'я, «Міжнародний кодекс зі збуту заміників грудного молока» – Женева, 1981

Докладніше:

В Україні: Катерина Булавінова — kbulavinova@unicef.org

Країни, що надають притулок біженцям: УВКБ ООН з питань охорони здоров'я та харчування: hqphn@unhcr.org

Додаток 1: Ресурси з годування немовлят та харчування дітей перших років життя (IYCF)

- [Ресурси з підтримки матері й дитини для України, «гаряча лінія»](#)
- [Інтернет-сайт Українського кластера з проблем харчування](#)
- [Контроль та звітування стосовно ЗГМ для всієї України, «гаряча лінія»](#)
- [Оперативна методична підтримка з годування немовлят у надзвичайних ситуаціях, в. 3](#)
- [Серія інфографіки IYCF-E | ENN \(enonline.net\)](#)
- [BMS-Procurement-Guidance-Final-June-2021.pdf \(unicef.org\)](#)
- [Breastfeeding-counselling-in-Emergencies-2021.pdf \(globalbreastfeedingcollective.org\)](#)
- [Годування немовлят і дітей перших років життя в громадському осередку | Global Breastfeeding Collective](#)
- [Breastfeeding in emergency situations | Global Breastfeeding Collective](#)
- [Заклик до вжиття заходів: Консультативна підтримка грудного вигодовування в надзвичайних ситуаціях](#)
- [Кутки матері й дитини IYCF-E](#)
- [Програмний документ і технічна настанова Українського кластера з проблем харчування](#)
- [WHO UNICEF ten-steps-to-successful-breastfeeding](#)
- [Керівні принципи годування дітей у віці 6–24 місяців, позбавлених грудного вигодовування](#)
- [Практичний досвід годування немовлят і дітей перших років життя. Стандартні робочі процедури поводження з заміниками грудного молока \(ЗГМ\) в умовах вимушеної міграції](#)

Установи, що приймають рішення

Установи, що надають підтримку

